

Характеристика сінтаксонів

Вид *Quercus-Fagetoea* в Криму досить добре відрізняється від класу *Quercetalia pubescenti-petraeae* наявністю і домінуванням таких деревних не-морозостійких видів, як *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Fagus sylvatica* *var. orientalis*, *Asarum stolonii*, а також великою кількістю трав'янистих видів, з яких найчисловішими є *Mercurialis perennis*, *Ranunculus constantinopolitanus*, *Potentilla vulgaris*, *Lapsana intermedia*, *Bromopsis benekenii*, *Geum urbanum*, *Dianthus crinifolia*, *Gallium odoratum*, *Euphorbia amygdaloides* та ін. З іншого боку, в цих лісах відсутні субсередземноморські геміксерофітні види (*Quercus pubescens*, *Carpinus orientalis*, *Pistacia tuitica*, *Juniperus excelsa*, *J. oxycedrus*), а також пов'язана велика кількість трав'янистих видів (Didukh, 1996).

У складі класу нами виділяються три порядки: *Fagetalia sylvaticae*, *Diantho-Fagetalia* та *Quercus-Carpinetalia betuli*.

Порядок *Fagetalia sylvaticae* в Гірському Криму включає ліси лише однієї сукцесії *Alno-Ulmion* з домінуванням *Alnus glutinosa*. Ці ліси практично подібні до скандинавських, а відмінні виявляються на рівні асоціацій. Як видно з таблиці 1, ці ліси чітко відмежовані від інших порядків наявністю *Alnus glutinosa*, *Urtica dioica*, *Ulmus glabra*, *Ficaria verna*, *Arctium nemorosum*, *Brachypodium sylvaticum*, *Rubus caesius*, *Stachys sylvatica* та ін., які в Криму мають вузьку екологічну амплітуду. Специфікою цих лісів є незначна участь субсередземноморських елементів.

Асоціація *Clematis vitalbae-Alnetum glutinosae* ass. nova

Номінальний тип: опис №2 (табл. 1), виконаний Я.П. Дідухом 19 07 82 в долині р. Каспани (ліва притока р. Качі) на північному макросхилі гір біля с. Леснікове Бахчисарайського р-ну АР Крим, на висоті 550 м н.р.м. Угруповання тягнеться вузькою (до 5 м) смугою вздовж обох берегів річки. Зімкнутість деревостану — 0,7, висота — 20 м, проективне покриття травостою — 100%.

Діагностичні види: *Clematis vitalba*, *Humulus lupulus*, *Mentha longifolia*, *Gambusia nigra*.

Екологія та поширення: в Гірському Криму це найвологіші лісові угруповання. Вони відмічені фрагментарно тільки в його центральній частині (Бахчисарайсько-Ялтинському геоботанічному районі) на південному і північному макросхилах середнього і нижнього (400–650 м н.р.м.) лісового появу. Угруповання тягнеться вузькими смугами вздовж річок Каспана, Качі, Аджмо, Узівь і Біюк-Карасу на вологих і сирих ґрунтах.

Асоціація *Ornithogalo pontici-Alnetum glutinosae* ass. nova

Номінальний тип: опис №8 (табл. 1), виконаний Л.П. Вакаренко 19 07 82 в долині р. Каспани на другій гряді північного макросхилу Кримських гір біля с. Леснікове Бахчисарайського р-ну АР Крим, на висоті 560 м н.р.м. Угруповання займає вузьку довгу смугу вздовж річки. Зімкнутість деревостану — 0,9, висота — 22 м, діаметр стовбурів — 30–40 см, проективне покриття травостою — 70%.

Діагностичні види: *Corylus avellana*, *Ficaria verna*, *Heracleum sibiricum*, *Ornithogalum ponticum*.

Таблиця 1

Фітоценотична характеристика лісів союзу Alno-Ulmion

Зімкнутість деревостану	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9
Зімкнутість чагарників	0,1	0,1	0,5	0,6	0,6	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5
Проективне покриття травостою	80	100	80	70	70	80	90	95	95	90
Кількість видів	30	36	34	21	36	28	27	23	29	35
Висота н.р.м. (сотні м)	5	5	6	6	6	5	5	6	7	5
Номер синтаксону	1					2				
Номер опису	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D.s. Ass. Clematis vitalbae-Alnetum glutinosae										
<i>Clematis vitalba</i>	+	+	+	.	+	.	.	.	.	.
<i>Geranium purpureum</i>	+	+	+	.	+	.	.	.	.	+
<i>Sambucus nigra</i>	+	+	.	4	+	.	.	.	+	.
<i>Lamium maculatum</i>	+	+	+	.	+	.	.	.	.	.
<i>Conium maculatum</i>	+	.	+	+	.	.	.	.	.	.
<i>Mentha longifolia</i>	.	.	+	+	+	.	.	.	.	.
D.s. Ass. Ornithogalo pontici-Alnetum glutinosae										
<i>Heracleum sibiricum</i>	+	.	.	.	.	+	+	+	+	.
<i>Corylus avellana</i>	+	.	.	.	.	4	3	4	4	4
<i>Ornithogalum ponticum</i>	.	.	.	.	.	+	+	+	.	+
D.s. All. Alno-Ulmion (Ord. Fagetalia sylvaticae)										
<i>Alnus glutinosa</i>	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4
<i>Anthriscus sylvestris</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Urtica dioica</i>	4	5	3	+	+	+	.	.	+	+
<i>Colchicum umbrosum</i>	+	+	.	.	.	+	+	+	+	.
<i>Swida sanguinea</i>	+	+	3	+	+	.	.	.	+	+
<i>Galium aparine</i>	+	+	+	.	+	+	+	+	+	.
<i>Ficaria verna</i>	.	.	.	+	+	+	+	+	+	+
<i>Viola scotophylla</i>	+	+	+	.	2	+	2	.	.	+
<i>Ligustrum vulgare</i>	.	+	+	.	+	+	+	+	.	.
<i>Arctium nemorosum</i>	+	+	+	2	+	.	.	.	+	+
<i>Stachys sylvatica</i>	.	+	+	.	+	.	.	.	+	+
<i>Crataegus curvisepala</i>	+	+	+	.	+	.	.	+	+	.
<i>Ulmus glabra</i>	+	+	+	.	+	+	+	+	.	+
<i>Bromopsis benekenii</i>	+	+	3	+	+	+	+	.	.	+
<i>Alliaria petiolata</i>	.	+	.	.	+	+	.	.	.	.
<i>Brachypodium sylvatica</i>	.	.	+	.	.	+	+	.	.	.
<i>Scutellaria altissima</i>	.	.	+	.	.	+	.	.	+	+
<i>Pulmonaria obscura</i>	.	.	+	.	+	+	.	+	.	+
<i>Polygonatum latifolia</i>	.	.	.	.	+	3	+	.	+	.
<i>Rubus caesius</i>	+	.	+	.	+	+	.	.	.	+
<i>Equisetum telmateia</i>	.	+	.	+	.	.	.	.	.	+

Примітка. Номерами позначено синтаксони: 1 - Clematis vitalbae-Alnetum glutinosae; 2 - Ornithogalo pontici-Alnetum glutinosae.

Рослинний спільнотний	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Chaetochma hederacea</i>	.	.	+	.	.	+	.	.	.	+
Д.п. Cl. <i>Quercus-Fagetea</i>										
<i>Aster campestris</i>	.	+	+	.	+	.	.	.	+	+
<i>Primula vulgaris</i>	+	.	+	+	+	+	+	+	.	+
<i>Euonymus latifolia</i>	+	+	+	.	.	+	.	+	.	.
<i>Dentaria quinquefolia</i>	.	+	+	+	+	+	+	.	+	+
<i>Arum elongatum</i>	+	+	+	.	+	+	+	+	+	+
<i>Clatanthus plicatus</i>	.	+	+	+	+	+	.	+	+	+
<i>Hieracium</i>	.	+	+	+	+	.	.	.	.	+
<i>constantinopolitanus</i>										
<i>Urtica urbanum</i>	+	+	+	.	.	.	.	+	+	+
<i>Achillea ptarmica</i>	.	.	.	.	.	.	3	5	4	4
<i>Urtica odoratum</i>	.	.	.	.	.	.	+	.	+	+
<i>Physalis alkekengi</i>	.	+	.	.	+	.	.	+	.	+
<i>Lapsana communis</i>	.	+	+	+	.	.	.	.	+	.
<i>Poa nemoralis</i>	+	+	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Euonymus europaea</i>	.	.	.	.	+	.	+	.	+	+
<i>Euonymus verrucosa</i>	.	+	.	.	.	.	.	+	.	.
<i>Cerasus avium</i>	+	+	.	.	.	.	+	.	+	.
листяний										
<i>Cornus mas</i>	.	.	+	.	4	+	4	3	+	.
<i>Troscarium officinale</i>	+	+	+	+	.	.	+	.	.	.
<i>Hepserium rotundifolia</i>	+	+	+	.	+	.	+	+	+	+

Водні, які зустрічаються зрідка: *Aegonychon purpureo-caeruleum* (6), *Barbarea vulgaris* (2, 5), *Corydalis marschalliana* (10), *Humulus lupulus* (1, 2), *Lythrum amygdaloides* (10), *Hedera taurica* (9), *Lathraea squamaria* (5), *Lilium ovata* (10), *Orchis mascula* (8), *Physalis alkekengi* (4), *Physospermum cornubiense* (6, 7), *Platanthera chlorantha* (10), *Populus tremula* (7), *Potentilla anserina* (1), *Pyrus communis* (2), *Rosa canina* (1, 4), *Sambucus ebulus* (4, 8), *Serratula europaea* (5), *Tilia caucasica* (10), *Viola mirabilis* (5, 7).

Розповсюдження та поширення: аналогічно попередній асоціації поширена в значній мірі, але на свіжих ґрунтах, тобто в сухіших умовах. Вона є спільною асоціативною ланкою між попередньою асоціацією та асоціаціями порядку *Dentaria-Fagetalia*.

Порядок *Dentaria-Fagetalia* є аналогом середньоевропейського *Fagetalia sylvestris*, що поширений південніше, зокрема на Балканах. У складі цього порядку зустрічається ряд субсередземноморських неморозостійких ецидофітів: *Dentaria quinquefolia*, *Physospermum cornubiense*, *Lathyrus aureus*, *Arum elongatum*, *Tilia caucasica*, *Symphytum tauricum* тощо, які відсутні в типових букових лісах Центральної Європи. В.В. Корженівський (1982) букові ліси Криму розглядає як порядок *Fagetalia orientalis* Korzh. 1982 та союз *Fagion orientalis* Korzh. 1982, проте ми вважаємо, що *Fagetalia orientalis* в Криму не росте, тому вводимо відповідні номенклатурні зміни в синтаксономію лісів.